

Fotounderstödda samtal om möten med vårdhund som stöd för minne och kommunikation vid demenssjukdom: En longitudinell fallstudie

Personer med demenssjukdom kan helt eller delvis förlora förmågan att kommunicera. Olika handlingar eller åtgärder kan bevara eller stärka denna förmåga. Till exempel kan möten med andra människor skapa stunder av klarhet som gör att personen med demenssjukdom plötsligt och för en stund agerar helt adekvat eller så kan förmågor som att förstå sitt modersmål eller tillfälligt hitta en inre styrka för att genomföra dagliga aktiviteter väckas till liv. Det tycks även som att möten med djur, företrädesvis hundar, kan ha sådana eller liknande effekter.

I en tidigare svensk avhandling beskrivs att när personer med demenssjukdom mötte en vårdhund väcktes minnen och känslor till liv hos dem och när de interagerade med hunden kunde de berätta om sig själva och om sina liv. I interaktionen med vårdhunden framträdde en person som fungerade i den aktuella situationen. I anslutning till möten med en vårdhund skulle detta kunna möjliggöra en djupare kontakt mellan personerna med demenssjukdom och vård-/ eller omsorgspersonal och/eller anhöriga. I det nämnda avhandlingsarbetet observerades både verbal och icke-verbal interaktion och kommunikation i mötena mellan personerna med demens och vårdhundarna. En fråga som väcks i detta sammanhang är om fotografier av mötet med vårdhunden på liknande sätt kan stärka förmågan att kommunicera? Är det möjligt att personer med demenssjukdom med hjälp av fotografier kan berätta om sitt möte med hunden, hur mötet upplevdes eller om de kan återuppleva känslan de hade i mötet? Är det möjligt att fotografierna kan ha en sådan inverkan och kan de då fungera som verktyg i kommunikationen med och vården av personer med demenssjukdom? Kan fotounderstödda samtal leda till att personer med demenssjukdom får möjlighet att kommunicera sina minnen?

Beprövad erfarenhet hos både forskare och vård-/omsorgspersonal har visat att fotounderstödda samtal om möten mellan vårdhundar och personer med demenssjukdom kan bidra till förbättrad kommunikation. För att utveckla evidens behöver emellertid denna företeelse studeras vetenskapligt. Stipendiet från Demensfonden kommer att användas för att undersöka om fotounderstödda samtal kan hjälpa personer med demenssjukdom att berätta om sina möten med vårdhund. Studien kommer att inkludera tio personer med demenssjukdom. Datainsamling påbörjades hösten 2017 och studien kommer att pågå hela 2018. Forskningspersonerna erhåller så kallad hundassisterad intervention vid 10 tillfällen vardera genom ett vårdhundsteam med lång erfarenhet av arbete med personer med demenssjukdom. Vårdhundsföraren fotograferar mötena mellan personen med demenssjukdom och hunden. Dessa foton sätts därefter in i ett fotoalbum som personen själv erhåller. När den hundassisterade interventionen är avslutad (efter tio tillfällen) träffas vårdhundsföraren och personen med demens och samtalar om mötet med hunden med hjälp av foton. Samtliga samtal videoinspelas av forskarna. Data samlas in vid totalt fyra tillfällen för varje forskningsdeltagare. Både verbal och ickeverbal kommunikation omvandlas till text genom noggrann transkribering. Datamaterialet analyseras med kvalitativa analysmetoder av både beskrivande och tolkande karaktär. Innan det första och sista datainsamlingstillfället undersöks forskningspersonernas kognitiva förmåga med hjälp av ett beprövat instrument, MMSE. Testet utförs av en legitimerad arbetsterapeut med lång erfarenhet av att utföra sådana test.

I strävan efter att personcentrera omvårdnaden av personer med demenssjukdom är det viktigt att metoder som kan stärka deras kommunikationsförmåga används. Metoder som leder till bevarad eller förbättrad förmåga till kommunikation kan indirekt bidra till ökat självbestämmande och medbestämmande och till att vård-/omsorgspersonal och/eller anhöriga får bättre möjlighet att förstå personernas upplevelser av deras livsvärld. Diplomerade vårdhundar finns i flera kommuner i landet och en samordning av erfarenheter och kunskaper är därför av intresse.